

A Magyar Honfoglalás millecenáriuma-hoz hasonlóan az Államalapítás Millenniuma sem múlhatott el szoborállítás nélkül a Széchenyi téren. Ez rendben is volna, így volt ez mindig, mióta szobrokat állígtatunk kis hazánkban. A múlt évi városünnepén, május 21-én, tartott nagyszabású avatáson a miniszterelnök jelenlétében Nemeskürty István kormánybiztos avatta fel a legendás kultuszminiszter emlékművét.

Szent István és Gizella melletti parktükörbe Melocco Miklós, a szegedi 1956-os emlékmű alkotójának, tervei alapján igencsak szokatlan emlékmű került a város főterére. A művész leírása összefoglal minden lényeges tudnivalót az emlékműről: „Az emlékmű körülbelül 7 méter magas dór oszlop, lépcsős talapzaton, krepidomán áll. Az oszlop kanelurázott, dór oszlop. Az oszlop lábazata sok papírból, iratból áll össze, az oszlopfő és a mellkasi része szintén papírokat, iratokat ábrázoló köből, felette Klebelsberg Kuno komoly arca körülbelül 1 méter magas. A papírokat ábrázoló kölapokra fel lesz írva lehetőleg minden, amit Klebelsberg Kuno alkotott, a Nemzeti Uszodától az 5000 Népiskoláig. Aki tehát előtte áll, olvassa el, ha nem jegyzi fel, vagy meg... A szobor kemény, fehér mészkőből készül, a lehető legfinomabban fényezve, mert bár kifehéredik, a fényezett kő ellenállóbb, mint a durvább felületű. A dór oszlop arányai klasszikusak, a paestrumi Poseidon templom oszlopai a minták.” (Budapest, 1999. augusztus 26.)

A szemlélő testközelben

Felállítása első percétől szélsőséges vélemények kelesztődtek, rossz ízű tréfák, megjegyzések is illtek. Nincs mit csodálkozni ezen, az emlékműveknek ez (is) a sorsuk. A Széchenyi tér új szobra kétségtelenül meghökkentő látvány. Jó néhány hónappal fölállítása után, azt hiszem, már higgadt mérlegeléssel lehet véleményt formálni róla. Úgy vélem, Melocco életművének legújabb darabja jól il-

Melocco Miklós vitatott szobra a Széchenyi téren

Száz sor a Klebelsberg-emlékműről

leszkedik a mester sajátos szellemiségű, mindig újat, eredetit felsorakoztató emlékműveinek rendjébe. Mint a szegedi 56-os emlékművön, itt is egy szimbolikus transzponált, szürrealisztikus szobrászi ötlet adja az emlékmű lényegi elemét. A szobrász értette dolgát, hogy egy szellemi embert, egy tetteiben mérhető politikus, történelmi személyiséget kell vizuális eszközökkel megjelenítenie. Klebelsberg testi valóját, arcmásának ismert vonásait a szokatlanul nagy méretű fej képviseli, míg alatta „beszélő talapzatként” szellemi értékek teremtésében bővelkedő életműve formálja meg „testét”. Látványos, artistikus ötlet, a görögös oszlop alakjában, papírlapokra rótt szövegek, adatok, közlendők által formált talapzat.

Az emlékmű erényének tartom, hogy nem távoli főhajtásra apellál, hanem testközeli viszonyra készíti nézőit. A szobrász „trükkje” beválik: a szoborhoz oda kell menni, körbe kell (és lehet) járni, a rávésett szövegeket pedig el kell olvasni. Ilyen helyzetben pedig minden vésővonás számít, minden részlet alaposan szemügyre vehető. A kőfaragás műgondja szembeütő, el kell ismerni, hogy a szobor minden részlete gondosan megmunkált, már-már bravúrokat sejtető mesteri. A napjainkban divatos, új keletű szobrászi manierizmus szépen érvényesül a Klebelsberg-emlékművön. Különösen a fej érzékletes és karakteres. Sejtelmes mosoly bujkál Klebelsberg arcvonásaiban, jószágos, elgondolkodó, befelé figyelő, átszellemült tekintete intellektuális, szellemekben létező embert jelelt meg, aki tiszteletrre, főhajtásra érdemes. Korántsem új találmány a „beszélő” talapzat, remek pél-

Melocco Miklós szobrászművész Klebelsberg Kunóról készült emlékműve a Széchenyi téren. (Fotó: Gyenes Kálmán)

dáival találkozunk a téren körbepillantva is, de Melocco megoldása – ismereteim szerint – előzmények nélküli. Ám a bőséggel közreadott információhalmaz azt hiszem, feldolgozhatatlan a néző számára. Képi utalásai viszont jól és könnyedén megfigyelhetők. A görög osz-

lop szerepeltetésével például finom utalást fedezhetünk föl emlékmű tárgyává nemesegett személyiség tetteinek és életművének klasszikussá érlelődésére, értékállóságára. Az artistikusan elrendezett kő-papírlapok is szerepet kapnak, mintegy a hiányzó, de imitációként

mégis csak ott lévő testet pótolják. Kellemetlen hatást kelt, hogy a három-négyszeres életnagyságú fejhez a keskeny és mindenképpen túl alacsonyra méretezett „test” azt az érzetet kelti, mintha térdig földben állna a szobor. Ezt kompozíciós tévedésnek találom, amit a

talapzat alá sikerített méretes dombocska sem képes feledtetni.

Van itt más probléma is: az emberek hajlamosak a tréfára és a látvány egyéni értelmezésére. Az enyhébb és szolidabb emlékmű-megfejtések közé tartozik, hogy Klebelsberg papírhalmazba vesző rendetlen bürokrata lett volna, a gyerekszáj ennél frappánsabb hasonlattal él, hadd ne adjam közre, mivel. A jelenséggel csak azt akarom érzékelteni, hogy óvatossá kell bánni az emlékművek szokatlan formálásával. Meghökkentő jelenséggé talán sohasem vetőzheti le idegenszerűségét Melocco Klebelsberg-emlékműve a Széchenyi tér konzervatív stílusú, a nemzet nagyjait megjelenítő impozáns emlékműveinek társaságában.

Dóm tér vagy Széchenyi tér?

A szobor helye a leginkább vitatott a szegediek körében. Megfejtethetetlen talány számomra is, miért éppen ide került és nem a Dóm tér környékére, ahol „róla beszél minden kő”. Magyarázat persze akadhat bőven, de jól átgondolt érv, netán szakmailag is helytálló aligha. Pedig Melocco az a szobrász, aki professzora az emlékművek körüli tudnivalóknak. Sejtienie kellett, éreznie is, hogy a Széchenyi tér páráját ritkítóan egységes építészeti környezete, hozzá a századfordulós romantika kiváló szakmai teljesítményeit megtestesítő emlékművek, olyan stílári tényezők, amelyeket nem lehet figyelmen kívül hagyni. Durva hiba erre a térre olyan figurális emlékművet elhelyezni, amely nem hasonul legalább lépték és anyagválasztásával a megévő emlékművekéhez. Nehezen fogadható el, hogy olyan figurális emlékmű készüljön egész alakos szobrok

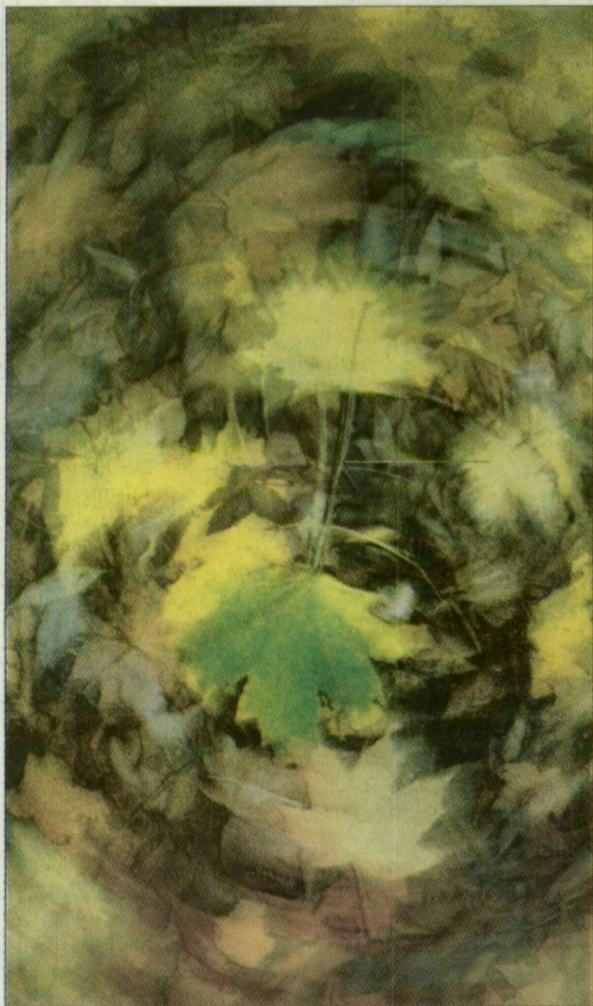
társaságába, amely figura is, meg nem is, egész alakosnak akar tűnni, de semmiképpen sem az.

Ünnepek és hétköznapiak

Tudtommal föl sem merült más helyszínen a szokatlanul bőkezű mecénás ajándék fogadására. Más különben a magam részéről elfogadom, hogy a kétségtelenül történelmi jelentőségű tetteket véghezvivő kultuszminiszter személye „illik” a Széchenyi térre, Tisza Lajos, Városhelyi Pál szobra mellé. Azt pedig inkább az idő és nem a friss emlékekkel együtt élő utókor fogja eldönteni, hogy milyen viszonyba hozható Klebelsberg életműve Széchenyi István, Deák és nem utolsósorban Szent István, az államalapító tetteivel. Vagy ha Klebelsberg egy fajta megfontoláshoz hasonló a Széchenyi térre, akkor a városképformáló Lechner miért nem?

Naponta látva a szobrot, a gróf hatalmasan szép fejének megadó biccenésétől, okosan elmélázó, befelé figyelő, elgondolkodó tekintetétől nem tudok szabadulni. Intő példaként talán mégsem baj, hogy a kultúra mentora, Szeged tudományos, kulturális attitűdének megformálója, Klebelsberg szobra épp a városháza előtt áll. Intő példa lehet minden reggel, a hivatalukba érkező városanyáknak és városatyáknak, hogyan kell sáfárkodni a rájuk bízott értékekkel, lehetőségekkel. Okosan és megfontoltan kellene gazdálkodni nagyjaink hagyatékával is. Klebelsbergével éppúgy, mint az eleink által ránk hagyott értékes városmaggal, s legfőképpen a Széchenyi térrel, a Klauzál térrel... Ünnepek jönnek és hatalomgyakorlók mennek. A szobrok, amelyek ünnepi eufóriában kerülnek köztérre: maradnak. Klebelsberg kő-teste azért remélem, hogy feltöltöztetett Melocco Miklós tehetsége és szobrászi tudása révén annyi szellemi és esztétikai értékkel, hogy híven képviseli az idők folyamán a kort, a szobrászt és legfőképpen magát Klebelsbergert is.

Tóth Attila

Schmidt Andrea: Hullámok

A szerzői CD még várat magára

Pavlovits Dávid első lemeze

A közelmúltban jelent meg „Guitar recital at the Impala House” címmel a fiatal szegedi gitárművész, Pavlovits Dávid első hanghordozója. A nemrégiben Darmstadtban diplomázott, s azóta a szegedi zene konzervatóriumban kamarazenét, a SZTE német tanszékén pedig zenetörténetet tanító művész a közeljövőben új koncertműsorát is bemutatja Szegeden.

– Miért éppen az Impala Házat választotta élete első „igazi” lemezfelvételéhez?

– Nem véletlen volt a választás, hiszen itt játszottam el először azt a versenyműsort, amellyel '95-ben Esztergomban a nemzetközi gitárversenyen is szerepeltem, sikerrel. Úgy gondoltam, az első rögzített koncertem helyszínénél is az Impala Ház a legmegfelelőbb. Nemcsak azért, mert jó akusztikájú a terem, de szá-

momra az is fontos, hogy az Impala Ház a szegedi fiatal művészek felkarolásában is szerepet vállal a városban.

– A megjelent CD-n nagy zeneszerzők – Beethoven, Purcell – művei mellett néhány saját szerzeménye is szerepel. Tervezi koncertprogram összeállítását és hanghordozó kiadását kizárólag saját szerzeményiből?

– Rengeteget kell fejlődnöm, sokat kell tanulnom ahhoz, hogy vállalkozhassak ilyen feladatra. Zeneszerzői tanulmányaimat még nem fejeztem be, és azt hiszem, legalább tíz esztendőnek kell eltelnie ahhoz, hogy ilyen hatalmas kihívásnak megfelelhessenek. Természetesen borzasztóan érdekel a zeneszerzés, amire bizonyíték, hogy most is foglalkozom saját darabok írásával is.

– Nemcsak az Impala Ház, ön is felkarolja a szegedi tehetséges, fiatal művészeket. A megjelent

Pavlovits Dávid gitárművész. (Fotó: Karnok Csaba)

CD borítóját is egy fiatal szegedi fotós, Kolozsi Bea jegyzi.

– Darmstadtban tanultam, és elég sokat jártam Európában. Igyekszem kamatoztatni a kapcsolataimat, és megpróbálok minden alkalmat megragadni arra, hogy a tehetséges szegedi művésze-

ket is bemutatkozási lehetőséghez juttathassam. Magam példájából kellett megtanulnom: ma, Magyarországon rendkívül nehéz egy vidéki művész élete. Nem könnyű az ösztöndíjat odaítélő kuratóriumoktól távol olyan produkciókkal előállni, amelyek felkeltik a

mentorok figyelmét. Kolozsi Beának segítettem egy darmstadti kiállítás megszervezésében, és azon igyekeztem, hogy Kurina Kornél, a kiváló jazzgitáros is kijuthasson egy koncertsorozatra. Szeged testvérvárosi kapcsolatrendszerén keresztül pedig Kolozsvárra, Wrocławba, Párizsba, Turkuba is szeretnénk minél több ifjú szegedi tehetséget eljuttatni.

– A szegedi zenei élet egyik új színfoltja a többiek között ön által megálmodott, s szakmailag vezetett nemzetközi gitárfesztivál, melyet az idén harmadik alkalommal rendeznek meg. A közelmúltban alakult az Szegedi Zenei Stúdió. Milyen terveik vannak?

– Szeretnénk, ha a jövőben a szegedi publikum is kitűnő magyar muzikusokat hallgathatna időről időre. Április 4-én a Tisza Szállóban Binder Károly lép majd fel a Szegedi Zenei Stúdió meghívására.

Kéri Barnabás